

SKATTENYTT

Officiellt organ för Taxeringsnämndsordförandenäs Riksförbund

Nr 9/1960

Årg. 10

DISTRIBUTÖR AV
MEDDELANDEN FRÅN RIKSSKATTENÄMNDEN

Om begreppet inkomst av tjänst enligt ATP

Av förste byråsekreteraren i Försäkringsrådet Gösta Stendahl.

Från och med nästa år kommer som bekant de lokala skattemyndigheterna, d. v. s. häradsskrivare och kronokamrere och i Stockholm överståthållarämbetet¹, att med ledning av taxeringsmaterialet bestämma den s. k. pensionsgrundande inkomsten för den allmänna tilläggs pensionen (ATP). En viktig uppgift i sammanhanget blir att fastställa vilka inkomster som hänför sig till inkomst av anställning (tjänst) och vilka inkomster, som hänför sig till s. k. annat förvärvsarbete såsom rörelseinkomster, jordbruks- och uppdragsinkomster i allmänhet. Att denna gränsdragning blir betydelsefull beror på att sistnämnda slag av inkomster icke är pensionsgrundande i samma utsträckning som anställningsinkomster (ATP 8 § 1 st.). Vidare må framhållas, att den självständige företagaren får betala s. k. egen försäkringsavgift, medan vid anställning arbetsgivaren betalar den samma.

Arbetstagarbegreppet.

Till inkomst av anställning hänföres löneinkomster, som den försäkrade åtnjuter som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (ATP 5 § 1 st.). Enligt förarbetena till ATP innebär detta att fråga är om samma arbetstagarbegrepp som det som användes vid tillämpning av semesterlagen, sjuk- och yrkesskadeförsäkringslagarna. Med andra ord gäller, att ATP bygger på det s. k. civilrättsliga arbetstagarbegreppet.

I de flesta fall torde det vara lätt att fastställa om viss inkomst härrör ur ett arbetstagarförhållande eller icke. Med hänsyn till de mångskiftande yrkesområden och förhållanden, som förekomma i vårt moderna samhälle, finnas dock i många fall gränsområden, där det kan anses tveksamt om vederbörande skall hänföras till den ena eller den andra kategorien. Såsom exempel kan nämnas det stora antalet uppdragstagare, som intager

en beroendeställning i förhållande till uppdragsgivaren. Till denna kategori hör sådana yrkesgrupper som handelsresande, fritidsombud hos försäkringsföretag, bensinstationsinnehavare, körare m. fl. inom skogsbruket och åkare, som utför körslor med bil eller hästfordon.² Vidare må nämnas oberoende uppdragstagare såsom hantverkare, försäljare av olika slag, kommunala förtroendemän m. fl. En omtvistad ställning intager vidare ofta delägare i bolag eller förening, då han utför arbete åt bolaget eller föreningen. Slutligen kan nämnas den s. k. okontrollerade arbetskraften, varpå hemsömmer-skorna utgör ett typiskt exempel.

I det följande kommer att lämnas en kortfattad redogörelse för de synpunkter som i litteratur och praxis ansetts betydelsefulla eller avgörande för utformningen av det civilrättsliga arbetstagarbegreppet. Den praxis som åsyftas är dels de allmänna domstolarnas avgöranden av vissa mål enligt semesterlagen och HB 17 kap. 4 §, dels vissa AD-domar, dels ock FRs utslag i mål rörande tillämpningen av YFL. Av utrymmesskäl kan redogörelsen endast innehålla grundläggande synpunkter samt vissa rättsfallshänvisningar i anslutning därtill. Med hänsyn till skiftande förhållanden inom olika yrkesgrupper och skilda arbetsbetingelser på olika orter måste även de grundläggande reglerna oftast förse med reservationer som ”i regel”, ”regelmässigt” eller ”i allmänhet”. Då arbetstagarbegreppet emellertid är ett grundläggande element vid fastställandet av den pensionsgrundande inkomsten, synes förevarande redogörelse kunna tjäna såsom introduktion till det kommande nya arbetet för skattemyndigheterna.

Arbetstagarbegreppets definiering.

Hur har man då gått till väga för att bestämma om en person skall anses såsom arbetstagare eller som självständig företagare (uppdragstagare)? De lagar³, för vilkas tillämpning det civilrättsliga arbetstagarbegreppet är grundläggande, lämnar ju icke någon närmare definition på arbetstagarbegreppet. Man har i rättstillämpningen sökt fastställa vissa kriterier, som talar för resp. mot att en person i visst arbete skall anses såsom arbetstagare. I första hand har man att bedöma frågan med hänsyn till vad som avtalats mellan berörda parter. Härvid kan visst avtalsvillkor icke ensamt bli avgörande utan alla i samband med avtalet förekommande omständigheter blir att beakta. Det har emellertid betonats (jfr särskilt NJA 1949 s. 768) att vid denna bedömning de avtalsslutandes ekonomiska och sociala ställning kan vara ägnad att belysa hur avtalet borde uppfattas.⁴

Vad utmärker en arbetstagare?

De viktigaste av de omständigheter, som tillmätts betydelse i rättspraxis vid bedömningen av arbetstagarbegreppet, har här nedan upptagits under nio punkter. Det bör därvid understrykas, att domsmotiveringarna ofta upptar ett flertal omständigheter, som ansetts vara av betydelse, och även andra än de här upptagna samt att viss omständighet vanligen icke givits företräde framför annan. De angivna rättsfallen kan i många fall hänföras under flera punkter än som här skett.

1. *Personlig arbetskyldighet föreligger och arbetstagaren (uppdragstagaren) kan ej överlåta på annan att utföra arbetet.*

Man har i rättspraxis fäst stor vikt

vid det förhållandet, att den som åtagit sig ett arbete är skyldig att personligen utföra detsamma. Härav får man dock icke dra den slutsatsen, att enbart den omständigheten, att en person faktiskt deltagar i arbetet är tillräcklig för att göra vederbörande till arbetstagare. Samtliga i anslutning till arbetsavtalet förekommande omständigheter måste beaktas. Så mycket kan dock sägas, att rätten för en person att sätta annan i sitt ställe alltid måste utgöra ett starkt indicium på att vederbörande icke bör anses såsom arbetstagare. Belysande i sammanhanget är arbetsförhållandena för sådana lastbilsägare, som har en lastbil, vilken normalt köres av ägaren själv. Här torde i allmänhet gälla, att ifrågavarande lastbilsägare icke har personlig arbetskyldighet och att de är oförhindrade att sätta annan i sitt ställe vid utförande av åkeriarbetet. De flesta lastbilsägarna blir också ansedda såsom självständiga företagare.

Då bedömningen skall ske med hänsyn tagen till samtliga i ett visst fall förekommande omständigheter, får detta anses innebära, att där skriftlig överenskommelse föreligger, beteckningen och ordalagen i och för sig ej bör få avgörande betydelse utan bör särskild vikt tillmätas det sätt på vilket överenskommelse och kontrakt i verkligheten tillämpas (jfr AD nr 82/41). De "kontraktsanställda" växelstationsföreståndarna anses t. ex. i allmänhet såsom arbetstagare. Dock må enligt yttrande av FR undantag göras bl. a. för fall, där av omständigheterna framgår, att föreståndaren icke alls eller endast i oväsentlig omfattning personligen ägnar sig åt stationens skötsel.

Några rättsfall, där domstolarna fäst särskild vikt vid den personliga arbetsinsatsen, må nämnas: NJA 1953 s. 138

(propsmätare i virkesmätningförening; ansedd som arbetstagare), NJA 1953 s. 531 (lastbilsägare, ej arbetstagare), NJA 1955 s. 345 (skogskörare, arbetstagare), NJA 1957 s. 199 (skogskörare, arbetstagare), AD 1944 nr 12 (häståkare, självständiga företagare).

2. *Vederbörande ställer sin arbetskraft till förfogande.*

Särskilt typiskt för en arbetstagare är att han ställer sin personliga arbetskraft till förfogande för efter hand uppkommande arbetsuppgifter hos uppdragsgivaren. En person, som för utförande av arbetet hos uppdragsgivaren har ställt sådana villkor som att han endast åtager sig vissa bestämda, avgränsade arbetsuppgifter, synes svårigen kunna anses såsom arbetstagare. Kommer därtill, att vederbörande innehar personligt tillstånd eller auktorisation av offentlig myndighet, torde han i än högre grad få betraktas såsom självständig företagare. Vidare bör den omständigheten, att en person är firmainnehavare tala mot ett arbetstagarförhållande. Dock har i ett av FR avgjort mål (BD nr 2115/1957) den omständigheten, att uppdragstagaren, som eljest drev egen rörelse som elektriker, ingått som medlem i ett arbetslag och deltagit i ett tempoarbete åt en möbelfirma och därigenom under några dagar kommit att ingå i firmans arbetsstyrka, tillmätts sådan betydelse att elektrikern ansågs som arbetstagare med avseende å arbetet åt möbelfirman.

Bland rättsfall, där i motiveringen särskilt angivits, att vederbörande ställt sin arbetskraft till förfogande må nämnas: NJA 1948 s. 381 (arrendator med avseende på kördagsverken; arbetstagare, NJA 1955 s. 345 och NJA 1957 s. 199 (skogs-

körare, arbetstagare) samt FRs utslag BD nr 1715/1956 (1957 ref. nr 6) (dykare med egen utrustning; arbetstagare).⁵

3. *Vederbörande skall ensam utföra arbetet.*

Ett allmänt kännetecken på ett arbetstagarförhållande är givetvis, att vederbörande helt eller så gott som helt ensam skall utföra arbetet. Givetvis bör man kunna tänka sig att en viss s. k. substitutionsrätt kan förekomma vid sjukdom eller annat godtagbart förfall, om arbetsgivaren samtycker eller kan antagas skola lämna sitt samtycke därtill. Den omständigheten, att en skolstäderska i en stad tillfälligt för en dag på grund av makens födelsedag satte annan städerska i sitt ställe utan att först ha inhämtat samtycke från arbetsledningen, inverkade sålunda icke på den ordinarie städerskans ställning såsom arbetstagare i förhållande till staden.⁶

Av vad ovan anförts om den personliga arbetsinsatsen torde framgå, att det förhållandet att en person i arbetet anlitar medhjälpare, vilka han själv anställer och avlönar, måste vara en omständighet som talar mot ett arbetstagarförhållande. Så t. ex. har en kolare (Sv. Jt 1945 ref. s. 40), som åtagit sig kolningsarbete mot betalning per läst och som tidvis haft av honom avlönade medhjälpare ansetts såsom självständig företagare beträffande semesterersättning. Likaså har en kolare (Svea Hovrätt — domen nr 578/1946), som åtagit sig kolningsarbete på ackord och vid arbetets utförande åtminstone tidvis anlitat en medhjälpare, ansetts såsom självständig företagare. En fartygsbefälhavare (NJA 1949 s. 683) ansågs däremot med hänsyn till omständigheterna vara anställd i förhållande till det bolag,

vars fartyg han förde. Enligt avtal med bolaget var skepparen anställd mot villkor att uppbära viss andel av den insegelade bruttofrakten och skulle enligt en särskild instruktion antaga besättning, bestrida egen och besättningens hyror samt betala hälften av kostnaden för brännoljaförbrukningen; för övriga kostnader skulle bolaget svara. Bolaget skulle ensamt sköta befraktningen, och skepparen hade ingen rättighet att träffa befraktningsavtal utan bolagets medgivande.

4. *Arbetsledning och kontroll av arbetet utövas av uppdragsgivaren.*

Det förhållandet, att uppdragsgivaren kontrollerar och leder arbetet, har länge ansetts särskilt utmärkande för att ett arbetstagarförhållande är för handen. Dock är att märka, att semesterlagen är tillämplig på de s. k. okontrollerade arbetstagarna, d. v. s. arbetstagare, som utför arbetet i sitt hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets utförande (se semesterlagen 4 §). Till denna grupp hör t. ex. vissa hemsömmerskor. Sålunda torde dessa yrkesutövare bli ansedda såsom arbetstagare även enligt ATP.

Även om arbetstagaren som regel kommer att intaga en underordnad och osjälvständig ställning får man skilja ut hans lydnadssituation från det ekonomiska beroende, som utmärker många försäljare i förhållande till deras leverantörer. Vissa glassförsäljare (FR BD nr 732/1960 m. fl.), som var bundna att saluföra en viss glassfabrikants produkter och tvingade att följa en viss prissättning, blev sålunda trots inskränkningarna i deras rörelsefrihet ansedda såsom självständiga företagare.

Av rättsfall i övrigt må erinras om hur fartygsbefälhavaren i fallet NJA 1949 s. 683 — ansedd som arbetstagare — icke hade någon rättighet att träffa befraktningsavtal utan bolagets medgivande. Vidare må nämnas utslag av FR rörande sex åkare, som utförde körningsarbeten för stads räkning — en med egen lastbil, övriga med egen häst — enligt vilka utslag åkarna ansetts såsom arbetstagare med hänsyn till omständigheterna (FR BD nr 2676/55 m. fl., 1956 ref. nr 13). Det torde därvid observeras, att åkarna stod under befäl av stadens arbetsledare, var bundna av arbetstider och dagligen erhöll besked om de körningar, som påföljande dag skulle utföras. Vid tillämpning av YFL har FR funnit ett försäljningsombud hos ett aktiebolag vara att anse såsom arbetstagare (BD nr 700/55). Enligt kontrakt med bolaget var ombudets handlingsfrihet väsentligt beskuren. Bolaget skulle sålunda bl. a. utse lokal för ombudets verksamhet, bestämma beteckningen för verksamheten, tider för lokalens öppethållande för allmänheten samt vilken personal, som ombudet behövde anlita i verksamheten. Ombudet hade vidare rapport- och redovisningsskyldighet i förhållande till bolaget.

5. *Vederbörande är bunden av uppdragsgivarens direktiv beträffande tid och plats för arbetets utförande.*

Denna omständighet hänger delvis samman med vad som anförts beträffande arbetsledning och kontroll under p. 4. Emellertid finns vissa rättsfall, där just direktiven beträffande tid och plats för arbetets utförande tillmätts särskild betydelse. I fallet NJA 1948 s. 381 var t. ex. arrendatorn — bedömd såsom arbetstagare — enligt kontrakt bl. a. skyldig att för jordägaren (ett fabriksbolag) utföra det arbete och

de körslor, vartill han budades. Jämför även fallen FR 2675/55 m. fl. Däremot ansågs följande såsom *icke arbetstagare*: en handelresande, som i sin försäljningsverksamhet för ett bolag icke varit skyldig att i bolagets intresse utföra annat arbete än att å resor inom visst distrikt upptaga order för bolaget (NJA 1950 s. 11); en ackvisitör för begravningsförsäkringar åt ett bolag, vilken icke haft sitt arbete förlagt till någon bolagets lokal och själv bestämt sin arbetstid (NJA 1950 s. 581); distriktssekreterare, kassaförvaltare och försvarsområdesrepresentant i lokaldistrikt av Svenska Röda Korset, vilken sysselsättning för distriktets räkning huvudsakligen utförts helt självständigt till såväl plats som sätt och utan bestämda tjänstgörings- och expeditionstider. Ersättningen, som utgick, var icke avpassad som lön (FR BD nr 678/58).

6. *Arbetstagaren är förhindrad att jämsides utföra arbeten åt andra uppdragsgivare.*

Av naturliga skäl medför oftast varje tjänsteställning en sådan bundenhet för arbetstagaren, att han blir förhindrad att jämsides utföra arbeten åt andra. Förhållandet kan vara, att vederbörande enligt avtal kan vara förhindrad att helt eller så gott som helt jämsides arbeta för annan än sin uppdragsgivare. Många försäljare och agenter är sålunda enligt avtal förhindrade att sälja andra än sina huvudmäns produkter. Men förhållandet kan också vara det, att en person på grund av de prestationer som krävs av honom i realiteten blir förhindrad att arbeta åt andra uppdragsgivare. I båda fallen utgör den starka anknytningen till endast en uppdragsgivare alltid en omständighet, som talar för ett arbetstagarförhållande. I fallet NJA 1948 s. 381 fick arrendatorn,

som ansågs såsom arbetstagare, under viss tid ej utföra arbete för främmande personer utan jordägarens tillstånd. Proppmätaren i fallet NJA 1953 s. 138 hade sina möjligheter att driva rörelsen vid sidan om mättningsverksamheten till viss del inskränkta – ett förhållande, som bl. a. talade för att han skulle anses såsom anställd. Vissa bensinstationsföreståndare (AD 1938 nr 112), som med avseende å utbytet av sin verksamhet var helt beroende av resultatet av distributionsrörelsen och vidare genom kontrakten med de bolag, vilkas produkter de sålde, oförhindrade att helt eller delvis ägna sig åt annan verksamhet, ansågs såsom icke-arbetstagare. Likaså bedömdes handelsresanden (NJA 1950 s. 11) och ackvisitören för begravningsförsäkringar (NJA 1950 s. 581), vilka båda hade rätt att jämsides med sin verksamhet för respektive uppdragsgivares räkning driva annan verksamhet, såsom icke-arbetstagare.

7. *Arbetstagaren är garanterad lön.*

För att en person skall kunna betraktas såsom arbetstagare torde som huvudregel krävas, att vederbörande garanterats lön för sitt arbete åt uppdragsgivaren. Vederbörande skall sålunda icke direkt vara beroende av verksamhetens ekonomiska resultat, vilket ju särskilt utmärker ett företagskap. Hur lönen sedan är bestämd – om den utgår såsom tidlön eller ackordslön – är däremot betydelselöst. Utgår vederlaget enbart i form av provision, vilket är vanligt för många försäljare och agenter, torde vederbörande endast under särskilda förhållanden bli ansedd såsom arbetstagare.⁷

Som bekant finnes emellertid till antalet stora yrkesgrupper, där ersättning för arbetet utgår delvis i form av tidlön och delvis i form av provision. Eftersom for-

men för ersättningen icke enbart kan bli avgörande för frågan om ett arbetstagarförhållande föreligger, blir det här mer än nödvändigt för skattemyndigheten att beakta samtliga omständigheter i det särskilda fallet.

På förevarande område finnes ett flertal rättsfall. Av utrymmesskäl angives endast följande: NJA 1949 s. 683 (fartygsbefälhavare; arbetstagare), NJA 1950 s. 11 (handelsresande; ej arbetstagare), NJA 1951 s. 815 (provisionsförsäljare av motorolja; arbetstagare), AD 1941 nr 119 (bensinförsäljningsagenter; ej arbetstagare).

8. *Uppdragsgivaren tillhandahåller uppdragstagaren för arbetet behövliga maskiner, verktyg, material o. dyl.*

För ett tjänsteförhållande måste anses typiskt att arbetstagaren skall ställa sin personliga arbetskraft till förfogande. Använder han i arbetet egen utrustning och material och sker detta i mera betydande omfattning, får detta förhållande – i varje fall i de gränsområden, som denna artikel främst avser att belysa – i sig tala emot att ett arbetstagarförhållande är förhanden. Användandet av sådana handverktyg, som t. ex. målare, skogsarbetare och snickare medför i arbetet, har givetvis inte någon inverkan på vederbörandes ställning såsom arbetstagare. Men är fråga om sådan maskinell utrustning, som t. ex. bergsprängare (borraggregat och kompressor) eller brunnsborrhare (brunnsborningsmaskin) ofta medför vid utförande av sina arbeten, är det naturligt, att vederbörande anses som självständig företagare.

Ett flertal avgöranden finns, där utrustningen synes ha varit av betydelse för målets utgång. Här anges endast några fall: AD 1943 nr 66 (sågägare med sågverk och hyvelmaskin; ej arbetstagare), FR BD nr 2531/55 (delägare i traktor och

stenröjningsvagn; ej arbetstagare), FR BD nr 3538/55; ref. 1956 nr 17 (innehavare av vedkap och el. motor; ej arbetstagare), FR BD nr 697/56, ref. 1956 nr 23 (traktorägare; ej arbetstagare).

Såsom exempel på fall, där den omständigheten, att vederbörande i arbetet medfört viss maskinell utrustning, han ändock med hänsyn till övriga omständigheter ansetts såsom arbetstagare må nämnas FRs utslag i BD nr 1715/56 (ref. 1957 nr 6), som gällde en dykare, som med egen dykarutrustning utförde ett dykararbete åt ett aktiebolag. Arbetet utfördes mot timlön och pågick under omkring 5 månader. Dykaren ägnade sig under nyssnämnda tid helt åt ifrågavarande arbete och hade icke anställt någon personal som biträde vid arbetet. Vidare må nämnas FRs utslag i BD nr 1107/1957 (ref. 1957 nr 28). Målet gällde en skogsarbetare, som med egen traktor utförde skogskörslor utslutande åt ett aktiebolag och som av bolaget garanterrats annat arbete de tider av året som bolaget ej kunde bereda honom sysselsättning med körslor. En byggnadssnickare (FR BD nr 957/1957, ref. 1957 nr 29), som innehade en kombinerad klyv- och hyvelmaskin samt en skåpbil, blev med hänsyn till omständigheterna i fallet ansedd såsom arbetstagare. Vidare hade en person (FR BD nr 430/1958, ref. 1958 nr 13), som med egen personbil utförde körningar åt tandtekniskt laboratorium, varvid han vore bunden av bestämda arbetstider och för körningarna uppburit bestämd månadslön men själv fått betala samtliga omkostnader för bilen, ansetts såsom arbetstagare.

9. Arbetsförhållandet mellan uppdragsgivaren och uppdragsgivaren är av mera varaktig och intensiv beskaffenhet.

Av naturliga skäl utmärkes ett tjänsteförhållande därav, att arbetsförhållandet

mellan kontrahenterna är av mera varaktig och intensiv natur. Sålunda har t. ex. vissa musiker (FR BD nr 320–322/57) icke ansetts såsom arbetstagare enligt YFL med hänsyn till engagemangens art, kortvarighet och sporadiska förekomst. Det torde dock vara klart, att ett arbetstagarförhållande mycket väl kan föreligga vid anställningar av mycket kort varaktighet. Såsom exempel kan nämnas arbeten, som utföres av tillfällig hushållshjälp, eller mindre arbeten, målning, reparation o. dyl., som en hantverkare utför. Emellertid erinras i detta sammanhang om den begränsning, som skett beträffande smärre anställningsinkomster i 5 § 1 st. ATP. Enligt nämnda lagrum skall lön, som under ett kalenderår från en och samma arbetsgivare icke uppgår till 300 kr, icke räknas såsom anställningsinkomst enligt ATP utan som inkomst av annat förvärvsarbete.

Den sociala faktorn.

Inledningsvis har framhållits, att man vid gränsdragning mellan arbetstagare och självständiga företagare (uppdragstagare) bör beakta samtliga omständigheter i ett arbetsavtal. Andra omständigheter än de som ovan redovisats kan givetvis förekomma. En viktig omständighet är vad som kallats för den sociala faktorn, d. v. s. uppdragstagarens ekonomiska och sociala ställning. Är det oklart, hur ett arbetsavtal skall uppfattas, kan det förhållandet, att en uppdragstagare är i ekonomiskt och socialt hänseende jämställd med en arbetstagare influera på bedömandet (jfr uttalande av dep.ch. i prop. 1953: 178 s. 135).

Delägarskap i bolag eller förening.

Som regel gäller, att den som är ägare till ett företag och har ett avgörande inflytande över dess skötsel, icke kan anses

såsom arbetstagare. Emellertid iakttages, att den omständigheten att en person innehar aktier eller andelar i ekonomisk förening icke i och för sig utgör hinder mot att han kan betraktas såsom arbetstagare. Vad särskilt beträffar aktieinnehavare må framhållas, att FR i ett flertal mål funnit vissa direktörer och (eller) deras hustrur, vilka ägde samtliga eller huvudparten av aktierna i aktiebolag och vilka mot ersättning utförde arbete, vara att anse som arbetstagare enligt YFL med avseende å arbete, som de utfört för aktiebolagets räkning. Som icke-arbetstagare har däremot i allmänhet ansetts delägare i enkelt bolag och handelsbolag.

Uppdragsinkomst kan jämföras med inkomst av tjänst.

Eftersom bedömandet i det särskilda fallet i allmänhet kommer att grunda sig på det vanliga taxeringsmaterialet inses lätt, att det i många fall kommer att vara förenat med stora svårigheter att fastställa huruvida viss inkomst skall anses hänföra sig till inkomst av anställning eller till inkomst av s. k. annat förvärvsarbete. I viss utsträckning kommer sådana svårigheter att undanröjas genom bestämmelsen i 5 § 2 st. ATP⁸ som stadgar att såsom inkomst av anställning anses ersättning för arbete för annans räkning, om vilken uppdragsgivaren och uppdragstagaren är ense att den skall anses såsom inkomst av tjänst. Som villkor härför gäller, att ersättningen under ett år uppgått till minst 300 kr samt utgått i form av penningar. Sådan överenskommelse anses föreligga, om uppdragsgivaren (arbetsgivaren) i kontrolluppgift till taxeringen anger de belopp han utgivit till vederbörande uppdragstagare på sådant sätt, att därav framgår att han är beredd att erlagga arbetsgivaravgift därför.

Avsikten är, att artikelförfattaren skall

återkomma med redogörelser för rättsfall och författningsbestämmelser, som berör ATP.

Noter.

¹ Se prop. 1959 nr 175. För Stockholms stads del har det förutsatts, att arbetet med beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten skall utföras av ordförande och kronoombud i taxeringsnämnderna.

² Inom socialdepartementet pågår en särskild utredning beträffande de s. k. beroende uppdragstagarnas rättsliga ställning inom sociallagstiftningen.

³ De viktigaste av de lagar, som tillämpar det civilrättsliga arbetstagarbegreppet är HB 17 kap. 4 § (förmånsrätt för arbetstagares lön), lagen 29/6 1945 om semester, lagen 3/1 1947 om allmän sjukförsäkring, lagen 14/5 1954 om yrkesskadeförsäkring.

⁴ Jfr även utlåtanden av andra lagutskottet 1950 nr 23 och 1953 nr 35 samt prop. 1953 nr 178.

⁵ Vissa av FRs mål finnas refererade i samling, utgiven av Socialförsäkringsbolagens förening.

⁶ FR BD nr 89/59. Målet gällde närmast vem som skulle anses såsom arbetsgivare för den vikarierande skolstäderskan, men belyser även arbetstagarfrågan för den ordinarie städerskan.

⁷ Beträffande agenter m. fl. jämte rättsfall i övrigt ang. provision samt andel i vinst hänvisas till Blomqvist—Lundberg: Lagstiftningen om yrkesskador m. m. s. 10—14, Hesselgren—Samuelsson: Semesterlagen (7:e uppl.) s. 34—36, Schmidt: Kollektiv arbetsrätt (3:e uppl.) s. 72—73.

⁸ Nämda bestämmelse har behandlats av förf. i artikel i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning 19/4 1960 s. 3.

Litteratur.

Som litteratur rörande arbetstagarbegreppet hänvisas främst till *Adlercreutz*: De s. k. beroende uppdragstagarna och arbetstagarbegreppet utveckling, Sociala Meddelanden 1956 sid. 370—393, *Bergström*: Kollektivavtalslagen 2:a uppl. sid. 28—48, *Blomqvist—Lundberg*: Lagstiftningen om yrkesskador sid. 3—31, *Hesselgren—Samuelsson*: Semesterlagen 7:e uppl. sid. 16—46, *Schmidt*: Kollektiv arbetsrätt 3:e uppl. sid. 65—73 samt *Vuorio*: Har man skäl att arbeta med skilda arbetstagarbegrepp? Sv. Juristtidn. 1957 sid. 249—263; jfr även arbetstidsutredningens betänkande, del VII, Beroende uppdragstagare (Statens offentliga utredningar 1957: 14).

Förkortningar.

AD = arbetsdomstolen; FR = försäkringsrådet; HB = handelsbalken; NJA = Nytt juridiskt arkiv; YFL = yrkesskadeförsäkringslagen.